

Король М.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
заступник декана факультету міжнародних
економічних відносин з наукової роботи,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Maryna Korol

Uzhhorod National University

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню сучасної фінансової системи та особливостям функціонування її моделей. Фінансова система нерозривно пов'язана з державою. Точно підібрана фінансова модель стане основою для подальшого ефективного розвитку економіки. У статті розглянуто чотири типи фінансових систем, притаманних сучасному світовому ринковому господарству. Досліджено банкоцентричну модель, її сутність, структуру, плюси та мінуси. Наведено модель фінансової системи України та її особливості. Проаналізована фондова модель фінансової системи на прикладі США та розглянуто особливості її функціонування. Досліджена змішана модель, що утворилася через поєднання банкоцентричної та фондової моделей у результаті фінансової глобалізації. Розкрито сутність та основні положення найменш вразливої до стрімких економічних зрушень ісламської моделі фінансової системи.

Ключові слова: фінансова система, моделі фінансової системи, банкоцентрична модель фінансової системи, фондова модель фінансової системи, змішана модель фінансової системи, ісламська модель фінансової системи, фінансова система в Україні.

Постановка проблеми. Ефективність фінансових організацій та успішна реалізація фінансової політики значною мірою залежать від оптимальної структури та ефективності фінансової системи. У ринкових умовах важливо зрозуміти економічну природу, сутність фінансів та фінансової системи, їх об'єктивну необхідність, взаємозв'язок з іншими економічними категоріями та їхню роль у національній економічній системі. Оскільки сучасна фінансова система має глобальний характер, тема функціонування моделей фінансових систем в умовах глобалізації досі залишається актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження фінансових систем та функціонування їх моделей зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Л.О. Миргородська, С. Лондар В. Корнеєв, Т. Васильєва, С. Козьменко, С. Леонов, Р. Мертона, З. Боді та В. Долар. Значний внесок в дослідження моделей фінансових систем зробив американський економіст А. Гершенкрон, який у своїй роботі «Economic Backwardness in Historical Perspective» виділив дві основні моделі фінансових систем – банківську та фондову [6]. Українські економісти С. Козьменко, С. Леонов, Т. Васильєва також присвятили своє дослідження: «Використання рядів Фур'є для формалізації структури фінансового ринку України» аналізу фінансів та фінансових систем, підтвердили банкоцентричність українського фінансового ринку та провідну роль саме банківської системи в ньому [10, с. 15–19].

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сутності та функціонування чотирьох моделей фінансових систем у сучасному економічному середовищі.

Виклад основного матеріалу. Ефективність державної політики перш за все пов'язують із досконалістю функціонування її фінансової системи. Особливості та відмінності національних фінансових систем виникають саме через вибір моделі фінансової системи. Правильно підібрана модель є підґрунтям, фундаментом для ефективного розвитку економіки, а також слугує передумовою її росту та стабільності.

З появою держави виникла і фінансова система, що нерозривно пов'язана з її функціонуванням. Незалежно від рівня економічного розвитку вона притаманна кожній державі. Складність фінансової системи залежить від ринкових відносин, різноманітних зв'язків у державі, загалом від рівня економічного розвитку країни. Фінансова система забезпечує нагромадження фінансових ресурсів держави, які остання спрямовує на використання власних функцій. Вона є індикатором економічного розвитку країни, добробуту народу, оскільки охоплює грошові відносини між державою і населенням, між державою та підприємствами, між самими підприємствами і всередині них. Резюмуючи вищевикладене, Л.О. Миргородська пропонує таке визначення: «фінансова система – це сукуп-

ність ринків та інших інститутів, які використовуються для укладання фінансових угод, обміну активами і ризиками. Ця система містить у собі ринки фінансових інструментів, фінансових посередників, фірми, які пропонують фінансові послуги, і органи, що регулюють діяльність усіх цих ланок» [1, с. 9].

Як вважає С. Лондар, «головне завдання фінансової системи та фінансів загалом – забезпечення контрольованого здійснення всіх економічних процесів, важливих для підтримання життєдіяльності і розвитку суспільства» [2].

Держава повинна створювати таку парадигму фінансової системи, яка найбільше їй підходить і дає найкращий результат.

Фінансова система будь-якої країни має певні характерні риси:

- кожна ланка має властиві їй методи мобілізації коштів для створення фондів фінансових ресурсів та свої напрями й методи їх використання;

- кожна ланка є відносно самостійною, має власну специфічну сферу застосування;

- між ланками існують тісний взаємозв'язок і взаємна обумовленість, кожна ланка може успішно функціонувати лише за досконалості й ефективності системи загалом;

- фінансова система держави досягає найбільшої ефективності лише тоді, коли відлагоджена та законодавчо закріплена діяльність кожної її ланки;

- залежно від факторів, що впливають на організацію фінансів, на-самперед на формування й використання фондів фінансових ресурсів, кожна ланка фінансових систем може поділятися на менші підрозділи [3].

Велика кількість факторів впливає на розвиток фінансової системи, які варто враховувати з метою недопущення застою і кризових явищ. У цьому зв'язку необхідно налагоджувати та вдосконалювати механізми реалізації фінансової, грошової і кредитної політик із метою забезпечення належного функціонування вітчизняної фінансово-кредитної системи. Водночас стратегія і тактика реформування фінансової системи повинна полягати у поступовій реструктуризації, яка передбачатиме подальшу трансформацію фінансів [4, с. 8].

Фінансову систему залежно від рівня взаємодії суб'єктів поділяють на: національну, регіональну, міжнародну, транскордонну, світову або глобальну.

Національна фінансова система – це сукупність принципів, форм, методів, організаційних інструментів, вартісних важелів, які використовуються з метою регулювання валютних, кредитних, розрахункових відносин і функціонують з метою регулювання та розвитку в межах окремої країни. Регіональна фінансова система – це сукупність заходів щодо організації, регулювання та оптимального розвитку валютних, кредитних, розрахункових відносин у межах інтеграційних угруповань. Міжнародна фінансова система – це гармонійне поєднання фінансових відносин на двосторонній основі. Транскордонна фінансова система – це система, яка функціонує на основі багатосторонніх стосунків. Сукупність організаційних, економічних, вартісних

принципів, форм, методів, інструментів регулювання фінансового ринку та реалізації є сутністю глобальної або світової фінансової системи [5, с. 56].

На сучасному етапі з позиції теорії та практики у системі світового ринкового господарства можна виділити чотири типи моделей фінансових систем: банкоцентричну, ринково орієнтовану, змішану та ісламську.

Американський економіст А. Гершенкромом виділяє дві основні моделі фінансових систем (моделі фінансування економіки) – банківську (bank-based financial system, німецьку, систему універсального банківництва) і фондову (американську, британську, market-based financial system) [6].

Банківська модель фінансової системи (або ж континентальна, банко-орієнтована, європейська, банкоцентрична, німецько-японська) розповсюджена в Центральній та Східній Європі та континентальній Європі: Німеччині, Франції, Бельгії, Норвегії, Фінляндії, Іспанії, Португалії, Італії, а також в Індонезії та Індії. Еталоном такої моделі вважають Німеччину.

Банківська модель фінансової системи передбачає зберігання банківськими установами основної частини заощаджень у вигляді депозитів фізичних та юридичних осіб, при цьому рішення про інвестування коштів самостійно приймається банками. Вони також виступають основними покупцями акцій та облігацій підприємств. Структура фінансових продуктів на таких ринках є більш консервативна [7, с. 206].

В. Корнеєв виокремлює такі чинники, які зумовлюють банкоцентричний характер фінансової системи, як:

- тенденція до посилення інсайдерської структури власності з переважанням великих корпоративних власників;

- стабільно висока частка банківського кредиту в сукупності засобів фінансування;

- спорідненість галузевої структури економіки і галузевої характеристики цінних паперів;

- фізичні особи (домогосподарства) як потенційно масовий інвестор є консервативними й обмеженими у виборі фінансових продуктів [8, с. 18–26].

Варто відзначити, що «банківські» системи можуть бути найефективнішими на певних етапах економічного розвитку і неадекватними на інших. До 1970-х років «банківські» економіки Німеччини, Японії і Франції розвивалися помітно швидше, ніж «ринкові» економіки Великобританії і США. В 1990-ті роки ситуація змінилася на 180 градусів. Середньорічні темпи зростання ВВП в США становили 3,1%, Великобританії – 2,6%, Франції – 2,1%, Німеччині – 1,7%, Японії – 1,1%. Ці системи краще всього працюють на ранніх стадіях індустріалізації, в умовах фінансування капіталомістких об'єктів, за неефективності правової системи і коли роль наукоємних галузей відносно невисока. Вони також краще проявляють себе в невеликих, закритих, однорідних економіках [9].

Сьогодні модель фінансової системи в Україні є наближеною до банкоцентричної моделі, оскільки фактично основним джерелом коштів у реальному секторі

економіки для розширеного виробництва є кредити банків. Водночас, на відміну від класичного трактування банкоцентричної моделі фінансової системи, в Україні банки не проявляють активності щодо операцій на фондовому ринку, особливо з акціями підприємств.

Твердження про банкоцентричність українського фінансового ринку та провідну роль саме банківської системи в ньому, а не ринку цінних паперів у забезпеченні економічного зростання, на основі багатофакторних регресійних залежностей у вигляді рядів Фур'є емпірично обґрунтовано та підтверджено такими вітчизняними науковцями, як С. Козьменко, С. Леонов, Т. Васильєва [10, с. 15–19].

Фондова модель (англосаксонська, ринково орієнтована, американська, британська, market-based financial system) розповсюджена в США, Австралії, Великобританії, Канаді, Туреччині, Мексиці, Гонконзі, Сінгапурі та Малайзії.

Еталоном такої моделі вважають США.

Фондова модель фінансової системи передбачає, що основними фінансовими посередниками є фінансові інститути (пенсійні, інвестиційні фонди, страхові компанії), що акумулюють ресурси, залучені на фондовому ринку шляхом розміщення корпоративних цінних паперів.

Американська модель базується на індивідуалізмі її учасників і принципах лібералізму. Вона всіляко заохочує підприємницьку активність, прагнення до збагачення найактивнішої частини населення. Хоча мало-забезпеченим групам створюється прийнятний рівень життя за рахунок різних пільг і допомог, загалом має місце значне майнове розшарування. Проте соціальна напруга пом'якшується через наявність порівняно рівних можливостей для особистого успіху в умовах ліберальної ринкової економіки і демократичних форм державності [11, с. 20].

Відомо, що фінансова система англосаксонського типу краще пристосована до захисту інтересів кредиторів та інвесторів і тому сприяє розвитку фінансового сектору. Поширений і той стереотип, що інституційна система європейського континентального типу для цього не така сприятлива. Недоліки такої класифікації у тому, що поділ країн за ознаками правової системи є некоректним з методологічного погляду, оскільки за таким принципом можна охопити невелику кількість розвинених країн і порівнювати розвинений фондовий ринок у США із розвиненим банківським сектором у Франції чи Німеччині. Часто англосаксонська модель також необґрунтовано ототожнюється з ліберальною моделлю, а європейська континентальна – з соціально-орієнтованою, що зумовлюється підміною понять, а саме ототожненням розміру фінансового сектору із фінансовою системою загалом (такий підхід поширений саме в західній економічній науці, зокрема в роботах Р. Мертона, З. Боді та В. Долар) [12, с. 118].

Сьогодні відмінності між банкоцентричною та фондовою моделями стають менш помітними, оскільки із впевненістю можна стверджувати, що результатом фінансової глобалізації є конвергенція цих моделей фінансових

систем, саме тому має місце на існування третя модель фінансової системи, яка дістала назву «*змішаної моделі*».

Як приклад, можемо навести банкоцентричні фінансові системи Німеччини та Японії, які дедалі більше набувають рис фондової моделі.

Зокрема, потреба у створенні пенсійних фондів американського зразку зумовлене швидким старінням населення Німеччини та Японії, яке стримує економічне зростання. Розвиток ринку цінних паперів зумовлений зростанням витрат держави та потреб в капіталі корпоративного сектору. З цією метою уряди стимулюють операції нерезидентів на національному ринку капіталів. Як наслідок у більшості країн континентальної Європи з 90-х років минулого століття були внесені законодавчі зміни, що спрямовані на захист прав дрібних акціонерів. Зміни в регламентації діяльності фондового ринку європейських країн наближують структуру фінансової системи до англосаксонської моделі. Зокрема еталонні принципи корпоративного управління (Principles Corporate Governance), прийняті авторитетною міжнародною організацією OECD у 1999 році, ґрунтуються на англосаксонській моделі [13, с. 129–133].

Четверта модель фінансової системи – *ісламська*. Ця модель привертає увагу науковців з різних країн світу через стрімкі економічні зрушення, що спостерігаються в мусульманському світі. Під час фінансово-економічної кризи 2008–2010 рр. саме ця модель була найменш вразливою, на відміну від трьох вище згаданих моделей фінансової системи і підтвердила свою здатність до безперебійної роботи.

До ісламської фінансової системи відносять ісламські банки, небанківські фінансові інститути, ринок капіталу з його учасниками та фінансову інфраструктуру.

Термін «ісламська фінансова система» з'явився ще у середині 1980-х р. і її можна охарактеризувати як систему, що включає в себе сукупність правил та законів, дотичних до економічних, соціальних, політичних аспектів ісламської спільноти, сформульованих в Шаріаті (мусульманському праві).

Фінансова система ісламського світу базується на таких п'яти основних положеннях, що визначаються Кораном, як:

- 1) заборона процентної ставки («ріба»), що спирається на уявлення про соціальну справедливість, рівність і права власності;
- 2) розподіл ризиків («гарар») – власник фінансового капіталу і підприємець розділяють ризики для того, щоб розподілити вигоди;
- 3) гроші як «потенційний» капітал – гроші стають реальним капіталом лише тоді, коли вкладуються у виробничу сферу;
- 4) відмова від спекуляцій («мейсір») – в ісламі забороняється діяльність, що характеризується великою невизначеністю та операції, яким властивий значний ризик;
- 5) непорушність угод – іслам проповідує виконання договірних зобов'язань як найважливіший обов'язок сторін угоди [14, с. 7–9].

Центрами ісламських фінансів є такі країни, як Іран, Саудівська Аравія та ОАЕ, Байхрейн, Малайзія. Проте,

тільки в Судані та Ірані фінансова система побудована виключно на ісламському фінансуванні. У сучасному світі спостерігається феноменальний інтерес до ісламського банкінгу та його продуктів. Свідченням цього є те, що ісламські фінансові інститути розгорнули діяльність у міжнародних масштабах. Сьогодні ісламські банки наявні і в Європі, США, Австралії. Нині саме Великобританія є центром ісламського банкінгу.

Висновки. Отже, проведений аналіз засвідчує про існування чотирьох моделей фінансових систем: банкоцентричної, ринково орієнтованої, змішаної та

ісламської. Кожна з наведених моделей фінансових систем має свої особливості функціонування з позиції теорії та практики у системі світового ринкового господарства. Незважаючи на наявність позитивних сторін цих моделей, не існує такої моделі, котра забезпечила би гармонійний, безперебійний, стабільний розвиток фінансової системи країни чи світу загалом. Наслідком відсутності такої моделі є існування світових фінансових криз чи криз країни. Тому держава повинна створювати таку парадигму фінансової системи, яка найбільше їй підходить і дає найкращий результат.

Список літератури:

1. Миргородська Л.О. Фінансові системи зарубіжних країн: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008, 320 с., с. 9. URL: [http://posek.km.ua/biblioteka/Підручники%20\(оновлена%20база\)/Фінансові%20системи%20зарубіжних%20країн%20Миргородська%20Л.О..pdf](http://posek.km.ua/biblioteka/Підручники%20(оновлена%20база)/Фінансові%20системи%20зарубіжних%20країн%20Миргородська%20Л.О..pdf) (дата звернення: 15.06.2020).
2. Лондар С.Л., Тимошенко О.В. Фінанси: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2009, 384 с.
3. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: навчальний посібник: 2-ге вид. / ред. Базилевича В.Д. Київ: Атіка, 2004, 368 с.
4. Опарін В.М. Економічна енциклопедія: у 3 томах / ред.: С.В. Мочерний та ін. Київ: Академія, 2002, 952 с., с. 797, с. 8.
5. Селіверстова Л.С. Фінанси корпорацій: монографія. Київ: КНТЕУ, 2013. 320 с., с. 56.
6. Gershenkron A. Economic Backwardness in Historical Perspective. Cambridge Mass.: Harvard University Press, 1962.
7. Школьник І.О., Фінансовий ринок України: сучасний стан і перспектива його розвитку: монографія. Суми: УАБС НБУ, 2008, с. 206. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Shkolnyk_Inna/Finansovyi_rynok_Ukrainy_suchasnyi_stan_i_stratehiia_rozvytku.pdf (дата звернення: 15.06.2020).
8. Корнеев В. Банкоцентрична основа фінансового ринку України. Економіка України. 2008. № 9. С. 18–26.
9. Кублікова Т.Б. Аналіз моделей фінансових систем. Донецьк: Комп'ютер, 2008. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/412/1/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%20%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B9.pdf> (дата звернення: 15.06.2020).
10. Козьменко С., Леонов С., Васильєва Т. Використання рядів Фур'є для формалізації структури фінансового ринку України. Економіст. 2011. № 2. С. 15–19.
11. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / Т.О. Кізима та ін.; за ред. О.П. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2013. 287 с. С. 20. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/29138/1/Finance_foreign_countries.pdf (дата звернення: 15.06.2020).
12. Зимовець В.В. Державна фінансова політика економічного розвитку: монографія. Київ, 2010. 356 с. С. 118. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=JZ1zDgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> (дата звернення: 15.06.2020).
13. Семенов А.Ю. Моделі фінансових систем у розвинутих країнах: переваги і недоліки. Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки. 2010. Т. 1. № 4. С. 129–133.
14. Трунин П., Каменський М., Муфтяхетдинова М. Исламская финансовая система: современное состояние и перспективы развития: науч. изд. Москва: ИЭПП, 2009. 88 с. С. 7–9.

References:

1. Myrhorodska L.O. (2008). *Finansovi systemy zarubizhnykh krain* [Financial systems of foreign countries]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, p. 9. Available at: [http://posek.km.ua/biblioteka/Підручники%20\(оновлена%20база\)/Фінансові%20системи%20зарубіжних%20країн%20Миргородська%20Л.О..pdf](http://posek.km.ua/biblioteka/Підручники%20(оновлена%20база)/Фінансові%20системи%20зарубіжних%20країн%20Миргородська%20Л.О..pdf) (accessed 15 June 2020). (in Ukrainian)
2. Londar S.L., Tymoshenko O.V. (2009). *Finansy* [Finance]. Vinnytsia: Nova knyha. (in Ukrainian)
3. Bazylevych V.D., Balastryk L.O. (2004). *Derzhavni finansy* [Public Finance]. 2nd ed. (eds. Bazilevich V.D.). Kyiv: Atika. (in Ukrainian)
4. Oparin V.M. (2002). *Ekonomichna entsyklopediia : u 3 tomakh* [Economic encyclopedia: in 3 volumes]. (eds. S.V. Mochernyi and others). Kyiv: Akademiia, p. 8. (in Ukrainian)
5. Seliverstova L.S. (2013). *Finansy korporatsii* [Corporate finance]. Kyiv: KNTEU, p. 56. (in Ukrainian)
6. Gershenkron A. (1962). *Economic Backwardness in Historical Perspective*. Cambridge Mass.: Harvard University Press.
7. Shkolnyk I.O. (2008). *Finansovyi ryнок Ukrainy: suchasnyi stan i perspektiva yoho rozvytku* [Financial market of Ukraine: current status and prospects for its development]. Sumy: UABS NBU, p. 206. Available at: http://shron1.chtyvo.org.ua/Shkolnyk_Inna/Finansovyi_rynok_Ukrainy_suchasnyi_stan_i_stratehiia_rozvytku.pdf (accessed 15 June 2020). (in Ukrainian)
8. Kornejev V. (2008). *Bankocentrychna osnova finansovogho rynku Ukrainy* [Bank-centric basis of the financial market of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy* [Ukraine economy], vol. 9, pp. 18–26. (in Ukrainian)

9. Kublikova T.B. (2008). *Analiz modelej finansovykh system* [Analysis of financial system models]. Donetsk: Komp'juter. Available at: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/412/1/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B9.pdf> (accessed 15 June 2020). (in Ukrainian)
10. Kozjmenko S., Ljeonov S., Vasylyjeva T. (2011). *Vykorystannja rjadiv Fur 'je dlja formalizaciji struktury finansovogo rynku Ukrainy* [The use of Fourier series to formalize the structure of the financial market of Ukraine]. *Ekonomist* [Economist], vol. 2, pp. 15–19. (in Ukrainian)
11. Kizyma T.O., Kravchuk N.Ja., Ghoryn V.P. and others (2013). *Socialjno-ekonomichni modeli ta osoblyvosti orghanizaciji finansovykh system krajin z rozvynenoju rynkovuju ekonomikoju* [Socio-economic models and features of the organization of financial systems of countries with developed market economies]. *Finansy zarubizhnykh krajin* [Finance of foreign countries]. Ternopil: Ekonomichna dumka, p. 20. Available at: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/29138/1/Finance_foreign_countries.pdf (accessed 15 June 2020). (in Ukrainian)
12. Zymovec V.V. (2010). *Derzhavna finansova polityka ekonomichnogho rozvytku* [State financial policy of economic development]. Kiev, p. 118. Available at: <https://books.google.com.ua/books?id=JZ1zDgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> (accessed 15 June 2020). (in Ukrainian)
13. Semenogh A. Ju. (2010). *Modeli finansovykh system u rozvynutykh krajinakh: perevaghy i nedoliky* [Models of financial systems in developed countries: advantages and disadvantages]. *Visnyk Khmeljnyckogho nacionaljnogho universytetu* [Bulletin of Khmelnytsky National University], vol. 4, pp. 129–133. (in Ukrainian)
14. Trunin P., Kamenskikh M., Muftyakhetdinova M. (2009). *Islamskaya finansovaya sistema: sovremennoe sostoyanie i perspektivy razvitiya* [Islamic financial system: current status and development prospects]. Moscow: IEPP, pp. 7–9. (in Russian)

СУЩНОСТЬ И ОСОБЕННОСТЬ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ МОДЕЛЕЙ ФИНАНСОВЫХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Статья посвящена исследованию современной финансовой системы и особенностям функционирования ее моделей. Финансовая система неразрывно связана с государством. Точно подобранная финансовая модель станет основой для дальнейшего эффективного развития экономики. В статье рассмотрены четыре типа финансовых систем, присущих современному мировому рыночному хозяйству. Исследована банкцентрическая модель, ее сущность, структура, плюсы и минусы. Представлена модель финансовой системы Украины и ее особенности. Проанализирована фондовая модель финансовой системы на примере США и рассмотрены особенности ее функционирования. Исследована смешанная модель, которая образовалась из-за сочетания банкцентрической и фондовой моделей в результате финансовой глобализации. Раскрыта сущность и основные положения наименее уязвимой к стремительным экономическим сдвигам исламской модели финансовой системы.

Ключевые слова: финансовая система, модели финансовой системы, банкцентрическая модель финансовой системы, фондовая модель финансовой системы, смешанная модель финансовой системы, исламская модель финансовой системы, финансовая система в Украине.

THE ESSENCE AND PECULIARITY OF THE FUNCTIONING OF MODELS OF FINANCIAL SYSTEMS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

The article is devoted to the study of the modern financial system and the peculiarities of the functioning of its models. The financial system is inextricably linked with the state. The effectiveness of public policy is primarily associated with the perfection of the functioning of its financial system. Features and differences of national financial systems arise precisely because of the choice of model of the financial system. A well-chosen financial model will be the basis for further effective economic development. The state must create a paradigm of the financial system that suits it best and gives the best results. The article considers four types of financial systems inherent in the modern world market economy. A large number of factors affect the development of the financial system, which should be taken into account in order to prevent stagnation and crisis. In this regard, it is necessary to establish and improve mechanisms for the implementation of fiscal, monetary and credit policies in order to ensure the proper functioning of the domestic financial and credit system. The financial system provides the accumulation of financial resources of the state, which the latter directs to the use of its own functions. It is an indicator of economic development of the country, the welfare of the people, as it covers the monetary relations between the state and the population, between the state and enterprises, between enterprises and within them. The model of the financial system of Ukraine and its features are given. Today, the model of the financial system in Ukraine is close to the bank-centric model, as in fact the main source of funds in the real sector of the economy for expanded production are bank loans. At the same time, in contrast to the classical interpretation of the banking-centric model of the financial system, in Ukraine banks are not active in stock market operations, especially with shares of enterprises. The mixed model formed due to the combination of bankcentric and stock models as a result of financial globalization is studied. The essence and main provisions of the Islamic model of the financial system, which is the least vulnerable to rapid economic changes, are revealed.

Key words: financial system, models of financial system, bank-centric model of financial system, stock model of financial system, mixed model of financial system, Islamic model of financial system, financial system in Ukraine.